

การสำรวจสถานการณ์และเกณฑ์ปกติ (Norms) ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไทย อายุ 3-5 ปี และ 6 - 11 ปี พ.ศ. 2550

ศุภรัตน์ เอกอัศวิน พบ. *

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจสถานการณ์และเกณฑ์ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไทยและเปรียบเทียบสถานการณ์ ความฉลาดทางอารมณ์กับเมื่อปี 2545

วิธีการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนสังกัดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (กอช.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มหาวิทยาลัยและกรุงเทพมหานคร (กทม.) ที่มีอายุสองช่วงคือ 3 - 5 ปี และ 6 - 11 ปี สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิหลายชั้น (Multi-stage random sampling) ขนาดตัวอย่าง 8,436 คน 69 โรงเรียน ใน 15 จังหวัด ใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 และ 6 - 11 ปี พัฒนาโดยกรมสุขภาพจิตเฉพาะฉบับสำหรับครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้ค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ t - test ANOVA normalized T - score $p < 0.05$ การหาเกณฑ์ปกติใช้ 2 รูปแบบ ดังนี้ หนึ่งจากคะแนนค่าเฉลี่ยบวกลบ 1.5 ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สองแปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน T

ผลการศึกษา เกณฑ์ปกติของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัย 3 - 5 และ 6 - 11 ปีของปี 2550 คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย 125 - 198 และ 129 - 218 และคะแนนมาตรฐาน T เท่ากับ 45 - 71 และ 37 - 71 ตามลำดับ โดยเด็กทั้งสองกลุ่มวัยในกทม. ได้ค่าคะแนนสูงสุดและภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำสุด ด้านสังกัดการศึกษาเด็ก 3 - 5 ปี คะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ กทม. ต่ำสุดคือ มหาวิทยาลัย ส่วนกลุ่ม 6 - 11 ปีคะแนนเฉลี่ยของสังกัดมหาวิทยาลัยสูงสุดและต่ำสุดที่ กอช.

สรุป การสำรวจสถานการณ์และเกณฑ์ปกติความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไทย อายุ 3 - 5 ปี และ 6 - 11 ปีเป็นการติดตามสถานการณ์ในปี 2550 เปรียบเทียบ กับปี 2545 ได้เกณฑ์ปกติที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย EQ ใหม่และความแตกต่างด้านสังกัดการศึกษาและภูมิภาคมีผลต่อค่าคะแนน EQ

คำสำคัญ ความฉลาดทางอารมณ์ เกณฑ์ปกติ เด็ก

วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2551; 53(2): 197-206

* สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต

Situational survey and norms of emotional intelligence in Thai children aged 3 - 5 and 6 - 11 in the year 2007

Suparat Ekasawin M.D. *

Abstract

Objective: To compare the situation and emotional intelligence norms in Thai children between the year 2002 and 2007.

Methods: The samples were students aged 3 - 5 and 6 - 11 years old whose school managed by; Primary education services area, Private school promotion Bureau, Local authority, University and Bangkok Metropolitans. Multi-stage random sampling was administered and sample size was 8,436 from 69 schools, 15 provinces. The EQ assessment tools for 3 - 5 and 6 - 11 years of age of Department of Mental Health, only teacher part was used. Teachers who were familiar with the children were informants. Data was analysed with statistic including frequency, percentage, t - test, ANOVA, T score, $p < 0.05$. Norms was calculated by two steps, First was using average score plus and minus 1.5 standard deviation and second was transforming raw score into normalized T- score.

Results: Norms in children aged 3 - 5 and 6 - 11 of the year 2007 were 125 - 198 and 129 - 218 for average score, 45 - 71 and 37 - 71 for normalized T- score. Regarding to both groups, students from Bangkok area got the highest score, East part got the lowest. Aged 3 - 5 years students from Bangkok metropolitan schools also got the highest and from the university schools got the lowest. For 6 - 11 years old group, the highest score found in university schools and the lowest found in private school promotion Bureau.

Conclusion: Situation and norms of emotional intelligence in Thai children aged 3 - 5 and 6 - 11 years in the year 2007 were compared with in the year 2002 which new norms was set up. The education services area and regions were significantly affected to emotional score.

Key words: emotional Intelligence, norms, children

J Psychiatr Assoc Thailand 2008; 53(2): 197-206

* Mental Health Technical Development Bureau, Department of Mental Health

บทนำ

Emotional Quotient (EQ) หรือความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึงความสามารถทางจิตใจสามด้าน ได้แก่ การเข้าใจอารมณ์ตนเอง การเห็นใจความรู้สึกคนอื่นและการควบคุมอารมณ์ เพื่อให้เกิดการปรับตัวแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม¹ โดย Goleman² ได้นำเสนอ EQ ว่าเป็นปัจจัยความสำเร็จของบุคคลด้านภาวะผู้นำ ความฉลาดทางอารมณ์ทำให้มองโลกในแง่ดี ปรับตัวได้ รับผิดชอบ เห็นใจคนอื่น ควบคุมตนเอง อดกลั่น มุ่งผลสัมฤทธิ์สูง³ อย่างไรก็ตามการให้นิยาม EQ ยังมีความแตกต่างอาทิ บางคนให้ความหมายรวมความถึง ความเชื่อ ทศนคติ ลักษณะนิสัย ทักษะทางสังคม⁴ ดังนั้นการวัด EQ จึงทำได้หลายแบบ เช่น แบบวัดอารมณ์⁵ แบบวัดพฤติกรรม⁶ เชิงปริมาณหรือคุณภาพ อาจโดยการประเมินตนเองหรือผ่านการสังเกตของคนใกล้ชิด⁷ ปี 2545 กรมสุขภาพจิตได้พัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก 3 - 5 ปี และ 6 - 11 ปี⁸ โดยประกอบด้วย 3 ด้านหลัก 9 องค์ประกอบย่อย ด้านดีได้แก่ อารมณ์ เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น รู้จักถูกผิด ด้านเก่งได้แก่ มุ่งมั่นพยายาม การปรับตัว กล้าแสดงออก ด้านสุขได้แก่ พอใจตนเอง ปรับใจ ร่าเริงและได้ศึกษาเกณฑ์ปกติของเด็กไทย เพื่อให้มีการติดตามสถานการณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอย่างต่อเนื่องจึงได้ทำการศึกษาเกณฑ์ปกติในปี 2550 และเปรียบเทียบกับเมื่อปี 2545 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาศักยภาพของเด็กในระดับชาติและเกณฑ์ปกตินี้จะเป็นมาตรฐานช่วยคัดกรองเด็กกลุ่มที่ต้องการพัฒนาต่อไป

วัสดุและวิธีการ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนสังกัดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (กช.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

(อปท.) มหาวิทยาลัย (ม.) และกรุงเทพมหานคร (กทม.) ในชั้นอนุบาล 1 - ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีอายุสองช่วง คือกลุ่ม 3 ปี - 5 ปี 11 เดือน 29 วันและ 6 ปี - 10 ปี 11 เดือน 29 วัน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบ่งชั้นภูมิหลายชั้น (Multi-stage random sampling) โดยชั้นภูมิเป็นสิ่งกีดและภาคแล้วจึงทำการสุ่มจังหวัด โรงเรียน ห้องเรียนและตัวนักเรียน (4 stage sampling) ในชั้นของการสุ่มจังหวัดเป็นแบบ cluster sampling with probability proportional to size คำนวณขนาดตัวอย่างแล้วเพิ่มร้อยละ 30 เมื่อสำรองข้อมูลไม่สมบูรณ์ ขนาดตัวอย่างทั้งหมด 8,436 คน (โดยเป็น อนุบาล 1 - 3 จำนวน 3,469 คน และ ประถมศึกษา 1 - 6 จำนวน 4,967 คน) จากทั้งหมด 69 โรงเรียน ใน 15 จังหวัดทั่วประเทศ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สุโขทัย เพชรบูรณ์ เชียงใหม่ หนองคาย สุรินทร์ ขอนแก่น นครราชสีมา ประจวบคีรีขันธ์ อัญญา นนทบุรี ชลบุรี ตรวต สงขลา พังงา ดำเนินการระหว่างเดือนธันวาคม 2549 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2550 ใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 และ 6 - 11 ปี พัฒนาโดยกรมสุขภาพจิตเฉพาะฉบับสำหรับครู โดยองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ดี เก่ง สุข ในแต่ละด้านประกอบด้วย 3 ด้านย่อย และแต่ละด้านย่อยมีข้อคำถาม 3 - 9 ข้อคำถามรวม ข้อคำถามสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 เป็น 55 ข้อและสำหรับเด็กอายุ 6 - 11 ปีเป็น 60 ข้อ และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.95 และ 0.90 ตามลำดับ คำตอบมีมาตรฐาน 4 ระดับ ได้แก่ ไม่เป็นเลย เป็นบางครั้ง เป็นบ่อยครั้ง เป็นประจำ เทียบระดับคะแนน 1 - 4 ในข้อความหมายบวกและเทียบค่ากลับกันในข้อความหมายลบเมื่อได้ค่าคะแนนดิบแล้วเทียบตารางเป็นค่าคะแนนมาตรฐาน T โดยคะแนนดิบเต็มรวมทุกด้านของเด็กอายุ 3 - 5 ปีและ 6 - 11 ปีเท่ากับ 220 และ 240 คะแนนตามลำดับ ผู้ประเมินเป็นครูประจำชั้นของเด็กที่รู้จักเด็กมากกว่า 3 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้ค่าสถิติ

ความถี่ ร้อยละ Independent t - test, ANOVA normalized T- score $p < 0.05$ ส่วนการหาเกณฑ์ปกติ ใช้ 2 รูปแบบ ดังนี้ หนึ่งจากคะแนนเฉลี่ยบวกลบ 1.5 ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สองแปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน T คำนวณจากสูตร $T = 10Z + 50$ ซึ่งคะแนนสามารถนำมาเปรียบเทียบข้ามปีได้ โดยค่าคะแนนมาตรฐาน T หมายถึงค่าคะแนนที่บอกระดับความฉลาดทางอารมณ์เมื่อเทียบกับคนอื่น

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 6,872 ราย คิดเป็นร้อยละ 81 อายุ 3-5 ปี จำนวน 2,573 ราย และ 6 - 11 ปี จำนวน 4,299 ราย ที่อยู่ในภาคอีสานมากที่สุด รองลงมาคือภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกและ กทม. (ร้อยละ 34, 16, 14, 11 และ 10 ตามลำดับ) เมื่อจำแนกตามสังกัดโรงเรียนพบว่า ในกลุ่มเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นเด็กนักเรียนใน

โรงเรียนสังกัด สพฐ. มากที่สุด รองลงมาคือสังกัด กอช. อปท. กทม. และมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 51, 41, 5, 2 และ 1) เช่นเดียวกันกับกลุ่มเด็กอายุ 6-11 ปี (ร้อยละ 55, 26, 12, 5 และ 2)

ผลการวิเคราะห์ที่ข้อมูลคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 1 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนของปี 2550 กับคะแนนปี 2545 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี มีคะแนนโดยรวมลดลง 9.47 คะแนน โดยคะแนนรวมปี 2545 และ 2550 เป็น 170.64 ± 28.21 และ 161.17 ± 24.42 และลดลงในเกือบทุกด้านย่อย โดยด้านเก่งลดลงมากที่สุด (ลดลง 7.34 คะแนน) สำหรับกลุ่มเด็กอายุ 6 - 11 ปี มีคะแนนเฉลี่ย 184.61 ± 25.60 และ 173.29 ± 29.83 โดยรวมลดลง 13.12 คะแนน และลดลงในทุกด้านย่อย โดยด้านเก่งลดลงมากที่สุด (ลดลง 5.54 คะแนน)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนน EQ เด็กอายุ 3 - 5 ปี และเด็กอายุ 6 - 11 ปี ประจำปี 2545 และปี 2550

องค์ประกอบของ EQ	อายุ 3 - 5 ปี				อายุ 6 - 11 ปี			
	ปี 2545 (n=1,300)		ปี 2550 (n=2,573)		ปี 2545 (n=1,300)		ปี 2550 (n=2,573)	
	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าเฉลี่ย	SD
1.1 รู้จักอารมณ์	27.48	3.43	27.65	4.16	20.51	3.39	20.06	4.12
1.2 มีน้ำใจ	21.67	3.59	20.97	3.89	27.37	5.22	25.28	5.67
1.3 รู้ว่าอะไรถูกหรือผิด	23.97	4.24	23.57	4.51	21.89	4.00	20.51	4.31
รวมด้านดี	73.12	9.59	72.20	11.10	69.77	10.87	65.85	12.51
2.1 กระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้	19.47	3.48	17.83	4.18	22.72	4.27	19.94	4.68
2.2 ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	18.72	2.51	13.84	2.11	16.55	3.76	15.80	4.14
2.3 กล้าพูดกล้าบอก	16.32	3.32	15.50	3.79	19.08	3.35	17.07	3.68
รวมด้านเก่ง	54.51	7.57	47.17	8.38	58.35	9.47	52.81	10.70
3.1 มีความพอใจ	13.73	2.33	13.13	2.69	18.82	3.28	17.78	3.60
3.2 อบอุ่นใจ	8.95	1.76	8.90	1.99	19.16	3.07	18.54	3.14
3.3 สนุกสนานร่าเริง	20.33	2.80	19.78	3.37	20.32	3.52	18.32	4.03
รวมด้านสุข	43.01	5.84	41.81	7.08	58.30	8.07	54.64	9.26
รวมทุกด้าน (EQ)	170.64	20.81	161.17	24.42	186.41	25.60	173.29	29.83

ตารางที่ 2 เกณฑ์ปกติของคะแนน EQ เด็ก อายุ 3 - 5 ปี และ 6 - 11 ปี ประจำปี 2545 และ 2550

องค์ประกอบ ของความฉลาดทางอารมณ์	อายุ 3 - 5 ปี		อายุ 6 - 11 ปี	
	ปี 2545	ปี 2550	ปี 2545	ปี 2550
	เกณฑ์ปกติ	เกณฑ์ปกติ	เกณฑ์ปกติ	เกณฑ์ปกติ
1.1 รู้จักและควบคุมอารมณ์	22-33	21-34	15-26	14-26
1.2 ใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น	16-27	15-27	20-35	17-34
1.3 รู้ว่าจะไร้อุทหรือมิต	18-30	17-30	16-28	14-27
รวมด้านดี	59-88	56-89	53-86	47-85
2.1 การกระตือรือร้น สนใจ ใฝ่รู้	14-25	12-24	16-29	13-27
2.2 ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	15-22	11-17	11-22	10-22
2.3 กล้าพูดกล้าบอก	11-21	10-21	14-24	12-23
รวมด้านเก่ง	43-66	35-60	44-73	37-69
3.1 มีความพอใจ	10-17	9-17	14-24	12-23
3.2 อบอุนใจ	6-12	6-12	15-24	14-23
3.3 สนุกสนานร่าเริง	16-25	15-25	15-26	12-24
รวมด้านสุข	34-52	31-52	46-70	41-69
คะแนนรวมเฉลี่ย	139-202	125-198	148-225	129-218
คะแนนมาตรฐาน	35-65	26-55	45-71	37-71

ในด้านสถานการณ์ความฉลาดทางอารมณ์ เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนของเด็กอายุ 3 - 5 ปี โดยทำการเทียบคะแนนมาตรฐาน T ของปี 2550 ผลปรากฏว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มเด็กอายุ 3 - 5 ปี ร้อยละ 58 ได้คะแนน T 50 ขึ้นไปในทุกองค์ประกอบรายด้าน โดยที่ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นด้านที่เด็กได้คะแนน T ที่ 50 ขึ้นไปมากที่สุด (ร้อยละ58) แต่อย่างไรก็ตามมีเด็กร้อยละ 12 - 18 ได้คะแนน T ที่ 40 ลงไป ในทุกด้านย่อย โดยที่ด้าน สนุกสนานร่าเริง เป็นด้านที่เด็กได้คะแนนต่ำกว่า T ที่ 40 มากที่สุด (ร้อยละ18) ในทำนองเดียวกันกับกลุ่มเด็กอายุ 6-11 ปี ร้อยละ 45 ได้คะแนน T ที่ 50 ขึ้นไปในทุกด้านย่อย โดยที่ด้าน ใส่ใจและ

เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น เป็นด้านที่เด็กได้คะแนน T ที่ 50 ขึ้นไปมากที่สุด (ร้อยละ 55) แต่อย่างไรก็ตามมีเด็กร้อยละ 11-19 ได้คะแนน T ที่ 40 ลงไป ในทุกด้านย่อย โดยที่ด้าน รื่นเริงเบิกบาน เป็นด้านที่เด็กได้คะแนนต่ำกว่า T ที่ 40 มากที่สุด (ร้อยละ19)

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มเด็กอายุ 3 - 5 ปีและอายุ 6 - 11 ปี ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ผลปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กผู้หญิง สูงกว่าเด็กผู้ชายในทุกด้าน (เด็กหญิง 164.96 และ 167.63 คะแนนและส่วนเด็กชาย 157.57 และ 180.09 คะแนนตามลำดับ) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนน EQ รายด้านของเด็กอายุ 3 - 5 และ 6 - 11 ปี ที่มีเพศที่ต่างกัน

	ค่าเฉลี่ย				t		Df	
	ชาย		หญิง		3-5 ปี	6-11 ปี	3-5 ปี	6-11 ปี
	3-5 ปี	6-11 ปี	3-5 ปี	6-11 ปี				
รู้จักอารมณ์	27.21	19.32	28.11	20.95	5.525**	13.078**	2571	4297
มีน้ำใจ	20.20	23.99	21.77	26.83	10.424**	16.875**	2571	4297
รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด	22.87	19.89	24.30	21.25	8.120**	10.425**	2571	4297
รวมด้านดี	70.29	63.20	74.19	69.03	9.037**	15.630**	2571	4297
กระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้	17.53	18.92	18.15	21.17	3.758**	16.168**	2571	4297
ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	13.67	15.19	14.02	16.52	4.163**	10.569**	2571	4297
กล้าพูดกล้าบอก	15.08	16.59	15.94	17.64	5.825**	9.364**	2571	4297
รวมด้านเก่ง	46.28	50.70	48.10	55.33	5.563**	14.456**	2571	4297
มีความสุข	12.79	17.38	13.48	18.25	6.500**	7.991**	2571	4297
อบอุ่นใจ	8.64	18.30	9.19	18.84	7.103**	5.096**	2571	4297
สนุกสนานร่าเริง	19.57	18.05	20.00	18.64	3.275**	4.794**	2571	4297
รวมด้านสุข	40.99	53.73	42.66	55.73	6.012**	7.068**	2571	4297
รวม EQ	157.57	167.63	164.96	180.09	7.761**	13.897**	2571	4297

**P < 0.05

ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และโรงเรียน ปรากฏผลดังตาราง 4 - 7
คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างสังกัดภูมิภาค

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนน EQ ของเด็กอายุ 3-5 ปี ที่อยู่ในภูมิภาคที่ต่างกัน

เปรียบเทียบรายคู่	กทม.	กลาง	ตะวันออก	เหนือ	อีสาน	ใต้
กทม.						
กลาง	-0.9624					
ตะวันออก	-10.0089*	-9.0466*				
เหนือ	-3.0002	-2.0378	7.0088*			
อีสาน	-3.5343	-2.5720	6.4746*	-0.5342		
ใต้	-5.6244*	-4.6620*	4.3845*	-2.6242	-2.0900	

หมายเหตุ F = 6.63 P < 0.05

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนน EQ ของเด็กอายุ 6 - 11 ปี ที่อยู่ในภูมิภาคที่ต่างกัน

เปรียบเทียบรายคู่	กทม.	กลาง	ตะวันออก	เหนือ	อีสาน	ใต้
กทม.						
กลาง	-4.7348*					
ตะวันออก	-4.9652*	-0.2304				
เหนือ	0.97374	5.7085*	5.9389*			
อีสาน	-2.2393	2.4955	2.7259	-3.2130*		
ใต้	-2.5707	2.1641	2.3945	-3.5444*	0.3314	

หมายเหตุ F = 3.86 P < 0.05

จากตารางที่ 4 และ 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนน EQ ของเด็กทั้งสองกลุ่มอายุที่อยู่ในภูมิภาคที่ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยค่าเฉลี่ยคะแนน EQ ของเด็กที่อยู่ในกทม. สูงสุดและภาคตะวันออกต่ำสุด

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนน EQ ของเด็กอายุ 3-5 ปี ที่มีสังกัดโรงเรียนที่ต่างกัน

เปรียบเทียบรายคู่	สพฐ.	กอช.	อปท.	กทม.	มหาวิทยาลัย	สพฐ.
กทม.						
กอช.	-9.8763*					
อปท.	-10.6564*	-0.7800				
กทม.	6.9510	16.8273*	17.6073*			
มหาวิทยาลัย	-19.1882*	-9.3118	-8.5318	-26.1391*		

หมายเหตุ F = 31.43 P < 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนน EQ ของเด็กที่อยู่ในโรงเรียนสังกัด กทม. สูงสุด โดยในส่วนของสังกัดมหาวิทยาลัย ต่ำสุด และ ค่าเฉลี่ยคะแนน EQ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนน EQ ของเด็กอายุ 6-11 ปี สังกัดโรงเรียนที่ต่างกัน

เปรียบเทียบรายคู่	สพฐ.	กอช.	อปท.	กทม.	มหาวิทยาลัย	สพฐ.
สพฐ.						
กอช.	-6.1826*					
อปท.	-4.4552*	1.7273				
กทม.	-1.2760	4.9066*	3.17922			
มหาวิทยาลัย	6.6772*	12.8597*	11.1324*	7.9532*		

หมายเหตุ F = 11.30 P < 0.05

จากตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยคะแนน EQ ของเด็กอายุ 6-11 ปีที่อยู่ในสังกัดโรงเรียนที่ต่างกัน แตกต่างกันโดยค่าเฉลี่ยคะแนน EQ ของเด็กที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย สูงสุด และค่าเฉลี่ยของเด็กในโรงเรียนสังกัดกอช. ต่ำกว่าทุกสังกัด

วิจารณ์

ผลการรวมคะแนน EQ ของเด็กทั้ง 3 - 5 และ 6 - 11 ปีพบว่าลดลงเกือบทุกด้านดังตารางที่ 1 และ 2 ตามลำดับ ค่าคะแนนต่ำลงบอกความหมายได้ว่าเกณฑ์ปกติของเด็กไทยในปี 2550 นั้นเปลี่ยนแปลงจากปี 2545 ซึ่งอาจเป็นเพราะการให้ครูเป็นผู้ประเมินเพียงแหล่งเดียว ค่าคะแนนจึงเปลี่ยนแปลงตามการรู้จักเด็กของครู การรู้จักเด็กเป็นอย่างดีนั้นขึ้นกับภาระงานการสอนของครูด้วย เมื่อทบทวนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ⁹ ซึ่งได้จัดทำ roadmap การปฏิรูปการศึกษาพื้นฐานปีการศึกษา 2548 - 2551 โดยให้บรรลุเป้าประสงค์หลัก 3 ยุทธศาสตร์ได้แก่หนึ่งประชาชนได้รับการศึกษาทั่วถึง เท่าเทียมและต่อเนื่อง สองประชาชนมีความรู้ มีคุณภาพ คุณธรรม ร่วมพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้และสามประเทศมีศักยภาพในการแข่งขัน พบว่า roadmap 4 ปี ไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา EQ ในระดับปฐมวัยหรืออีกนัยไม่ระบุถึงเลยนั้นทำให้ครูและโรงเรียนเน้นการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาการ มุ่งเน้นการเพิ่มความสามารในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญน้อยกับการแทรกเสริมเรื่องของ EQ ขณะสอนเนื่องจากการพัฒนา EQ ในระดับปฐมวัยเป็นต้นทุนสำคัญของศักยภาพบุคคลที่ทำให้ยุทธศาสตร์ที่สองและสามบรรลุผลได้จริงเพราะการที่ประชาชนได้รับการศึกษาที่ดี ได้รับการฝึกอาชีพขั้นสูงแต่มีปัญหาขาดวินัย ไม่อดทน อดกลั้น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ยาก ย่อมทำให้การศึกษาที่ได้รับไม่เกิดผลทั้งในระดับบุคคล ชุมชนและประเทศชาติ จึงพบเห็นปัญหาพฤติกรรม

เยาวชนที่ขาดความมุ่งมั่น ขาดจิตสาธารณะ ขัดค้นพบที่ค่าคะแนน EQ ของเด็กไทยที่เปลี่ยนไปจึงเป็นข้อมูลที่สะท้อนกลับให้ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา ครอบครัวยุทธศาสตร์ได้ทบทวนยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติ รวมทั้งยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวยุทธศาสตร์ที่ดำเนินการโดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้กำหนดการเสริมสร้าง EQ เป็นยุทธศาสตร์หลักเพื่อผลักดันการพัฒนาศักยภาพเยาวชน

เด็กทั้งสองกลุ่มวัยประมาณ ร้อยละ 45 ขึ้นไป ได้ค่าคะแนนมาตรฐาน T ทุกด้านมากกว่า ที่ 50 ยกเว้นด้านย่อย “สนุกสนาน ร่าเริง” ที่มีร้อยละ 18 และ 19 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามลำดับโดยได้ค่าคะแนนที่ต่ำกว่า 40 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่ครูจะสังเกตเห็นความสนุกสนาน ร่าเริงหรือรื่นเริงเบิกบานในเด็กนักเรียนนั้นต้องสังเกตในชั้นเรียนเพราะโอกาสที่ครูจะสังเกตขณะที่เด็กวิ่งเล่นนอกห้องเรียนทำได้ลำบากจากภาระการสอนมาก ชั่วโมงเรียนแน่นไปด้วยวิชาการและความคาดหวังของครูไทยที่เด็กไม่ควรแสดงความสนุกสนานในชั้นเรียน ไม่คุย ไม่หยอกล้อกัน ทำให้ครูพบว่าเด็กๆ ไม่สนุกสนาน การปรับหลักสูตรการสอนให้เด็กคิดแก้ปัญหา ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จะช่วยเสริมสร้าง EQ ได้ทั้งยังพบว่าเด็กหญิงมีค่าคะแนน EQ มากกว่าเด็กชายในวัยเดียวกันทั้งนี้เป็นพัฒนาการด้านจิตสังคมของเด็กหญิงที่พัฒนาเรื่องการควบคุมตนเองได้ดีกว่าเด็กชายในวัยเดียวกันตามทฤษฎีของ Eric Erikson¹⁰

ในส่วนความแตกต่างของภาคกับค่าคะแนนพบว่ากทม. ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดและภาคตะวันออกต่ำสุดทั้งสองกลุ่มวัยเมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาวะ EQ ของเด็กแล้ว ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงที่สุดมาจากสองแหล่งใหญ่ได้แก่ ครอบครัวยุทธศาสตร์และโรงเรียนจากรายงานการติดตามสถานการณ์เด็กไทยปี 2548 ของสถาบันรามจิตติ¹¹ พบว่าภาคตะวันออกนั้นมีการ

ขาดแคลนครูประถมศึกษามากที่สุดทั้งในโรงเรียน
ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ประมาณร้อยละ 10 ทำให้
ครูมีภาระงานมากเกินไป ในขณะที่ยังมี
ปัจจัยเสี่ยงด้านการที่เด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่แต่อยู่กับ
ญาติถึงร้อยละ 36.60 สูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศคือ 23.58
แต่เด็กกทม.ก็มีเวลาเกี่ยวกับพ่อแม่วันเสาร์ อาทิตย์ถึง
ร้อยละ 91.15 สูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศคือ 90.05 อีกทั้ง
กทม.ยังเป็นเขตที่มีการขาดแคลนครูต่ำกว่าทุกภาค
คือ ร้อยละ 6.79 (ค่าเฉลี่ยประเทศที่ ร้อยละ 6.82)
การจัดการศึกษาในสังกัดกทม.ได้มีนโยบายให้
ความสำคัญกับศูนย์เด็กเล็กและปฐมวัย ขณะที่สังกัด
มหาวิทยาลัยจัดเป็นเพียงสวัสดิการสำหรับเจ้าหน้าที่
ของมหาวิทยาลัยเท่านั้น จึงพบว่าค่าคะแนน EQ ของ
เด็กอายุ 3 - 5 ปีในสังกัดกทม.มีค่าคะแนนสูงสุด
และมหาวิทยาลัยต่ำสุด ส่วนการจัดการศึกษาของเด็ก
6-11 ปีนั้นโรงเรียนในสังกัดมหาวิทยาลัยมีความชัดเจน
เชิงวิชาการในช่วงชั้นประถมศึกษาขึ้นไปเพราะเป็น
สถาบันสาธิตสำหรับนักศึกษาครูจึงเน้นคุณภาพทาง
วิชาการร่วมไปกับ EQ สำหรับ กอช.ได้จัดการศึกษา
ให้เด็ก 6-11 ปีโดยเน้นการแข่งขันทางวิชาการเพื่อสอบ
เข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อ
การพัฒนา EQ จึงทำให้พบว่าค่าคะแนนสูงสุดในสังกัด
มหาวิทยาลัยและต่ำสุดที่กอช.

ข้อจำกัดของงานวิจัยนี้พยายามจัดการให้
กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มได้จากการคำนึงถึงชั้นภูมิ
เพื่อแปรผลการศึกษาไปกำหนดพื้นที่การพัฒนาเด็กได้
ง่ายคือ ภาคและสังกัดการศึกษา โดยมีความจำกัด
ของการใช้เครื่องมือให้ครูเป็นผู้ประเมินเพียงแหล่งเดียว
ซึ่งเครื่องมือวัดที่ดีควรวัดคุณลักษณะของ EQ มากกว่า
การสังเกตของครูหรือผู้ปกครอง¹² และธรรมชาติ
การแสดงพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับ EQ ในเด็กนั้นมีความ
แตกต่างตามสถานการณ์ และการมีอยู่ของคนสำคัญ
ในเหตุการณ์นั้นๆ เช่น การควบคุมอารมณ์ของเด็ก
เมื่ออยู่กับครูหรืออยู่กับพ่อแม่อาจแตกต่างกัน

การวัดพฤติกรรมที่แม่นยำจึงต้องใช้การสร้างสถานการณ์
จำลองหลากหลายแบบ¹³ และให้เวลาผู้สังเกตได้ใกล้ชิด
เด็กมากพอในการศึกษานี้กำหนดไว้ 3 เดือน

ข้อเสนอแนะ

การเปลี่ยนแปลงของค่าคะแนน EQ ในการติดตาม
ระดับชาติครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง
ของ EQ ที่เกิดจากสภาพการดูแล การจัดการเรียน
การสอนในโรงเรียนและสภาพสังคมที่มีอิทธิพลต่อ
เด็กไทย การศึกษาที่บูรณาการการฝึกทักษะทางอารมณ์
เข้าไปในการเรียนการสอนจะช่วยให้บรรยากาศ
การทำกิจกรรมในชั้นเรียนดีขึ้น การใช้ความรุนแรง
ระหว่างเด็กลดลง เพิ่มความสัมพันธ์ครูและเด็ก¹⁴
การพัฒนา EQ โดยบูรณาการเข้าไปในการสอนให้
กำหนดเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
จะช่วยกันขับเคลื่อนการพัฒนา EQ

สรุป

เกณฑ์ปกติของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก
วัย 3-5 และ 6-11 ปีของปี 2550 คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย
125-198 และ 129-218 และคะแนนมาตรฐาน T เท่ากับ
45-71 และ 37-71 ตามลำดับ โดยเด็กทั้งสองกลุ่มวัย
ในกทม.ได้ค่าคะแนนสูงสุดและภาคตะวันออกต่ำสุด
ด้านสังกัดการศึกษาเด็ก 3-5 ปี คะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่
สพฐ. ต่ำสุดคือ มหาวิทยาลัย ส่วน กลุ่ม 6-11 ปี
คะแนนเฉลี่ยของสังกัดมหาวิทยาลัยสูงสุดและต่ำสุดที่
กอช.

เอกสารอ้างอิง

1. Salovey, P., & Mayer, J.D. Emotional intelligence. Imagination, Cognition and Personality; 1990: 185-211.
2. Goleman, D. Working with emotional intelligence. New York : Bantam; 1998.

3. Trinidad DR and Jonson CA. The association between emotional intelligence and early adolescent tobacco and alcohol use. *Personality and Individual Differences*, 2002; 95-105.
4. Schulze, R., Roberts, R.D., Zeidner, M., & Matthews, G. Theory, measurement and applications of emotional intelligence : Frames of reference. In R. Schulze & R.D. Roberts (Eds.) *Emotional intelligence : An International handbook*. Cambridge, MA: Hogrefe & Huber; 2004.
5. Bar-On, R. *Emotional Quotient Inventory (EQ-i) : Technical manual*. Toronto, Canada: Multi-Health Systems; 1997.
6. Mayer JD, Salovey P & Caruso DR. *Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test (MSCEIT) user's manual*. Toronto, Ontario, Canada: MHS Publishers; 2000.
7. Wong CS, Foo MD, Wang CW and Wong PM. The feasibility of training and development of EI : An exploratory study in Singapore, Hong kong and Taiwan. *Personality and Individual Differences*. 2003. 707-21.
8. สำนักพัฒนาสุขภาพจิต. รายงานวิจัย การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3 - 5 ปี และ 6 - 11 ปี. สำนักงานกิจการโรงพยาบาลองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก กรมสุขภาพจิต; 2545.
9. Schutte NS, Malouff JM, Bolik C, Coston TD, Greeson C and Jedlica C. Emotional Intelligence and interpersonal relationships. *J Soc Psychology*. 2001; 523-36.
10. Weis S. Social intelligence- a review and critical discussion of measurement concepts. In R Schulze and Roberts RD(Eds.). *Emotional intelligence: An international handbook*. Cambridge, MA: Hogrefe & Huber; 2004.
11. กระทรวงศึกษาธิการ. Roadmap การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2548 - 2551 [online]. Available from <http://doc.obec.go.th>. [2008 Apr 7].
12. Rosenthal DA, Gurney RM and Moorel SM. From trust on intimacy: A new inventory for examining erikson's stages of psychosocial development. *J Youth and Adoles*; 1981; 10,525-37.
13. สถาบันรามจิตติ. โครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด. ปี พ.ศ. 2548 - 2550 [online]. Available from <http://www.childwatchthai.com/home.asp> [2008 Apr 7].
14. McCown K, Jensen A, Freedman J. Self science, a proven curriculum to develop EQ. Available from <http://www.6seconds.org>. [2008 Apr 7].